

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy ívön.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Elofizetési ar:
félévre 14000 korona.
Egyes számára 100 kor.

Az őskeresztyén presbíterek.

(A debreceni presbitéri konferencián tartott előadás.)

Mélyen Tisztelt Konferencia!

Urunk Jézus Krisztus mennybemenetele előtt kevéssel meghagyta tanítványainak, hogy elmen-
vén, tegyék tanítványokká minden népeket (Mt
28₁₉). Az apostolok ennek a meghagyásnak az első
pünköst után eleget is tettek azzal, hogy előbb Je-
ruszálemben, majd egész Judeában és Samáriá-
ban és a földnek mind végső határáig tanúi voltak
az Úrnak (ACs 1₈).

Széjjel járva az apostolok különböző orszá-
gokban, gyülekezeteket alapítottak azokból, akik
várták Izrael vigasztalását (Lk 2₂₅, 23₃₁) és akik fél-
ték az Urat (ACs 10₃₃), akik tehát úgy a zsidókból,
mint a pogányok közül hittek és megkeresztelke-
tek. A nemcsak megkeresztelkedett, hanem szív-
vel lélekkel keresztyénné lett atyafiak az apostolok
körüli tömörültek. Minthogy azonban az apostolok-
nak nem az volt a hivatásuk, hogy egy helyen le-
telepedjenek, hanem, hogy mindenfelé elvigyék az
Ige világosságát: ezért, amint egy-egy gyülekezet
megerősödött, az apostolok tovább mentek. Mielőtt
azonban eltávoztak volna, a megalakított egyház
köréből, rábízta annak vezetését az egyháztagok-
kal egyetértésben választott kipróbált férfiakra
(ACs 14₂₃), akiknek jóbizonyosságuk volt, akik Szent-
lélekkel és bölcsességgel teljesek voltak (ACs 6₃).
Ezekre kezeiket rájuk vetve, imádkoztak érettők
(ACs 6₆, 1Tim 4₁₄, 2Tim 1₆).

Ezeket a gyülekezeti vezetőket azokban a gyü-
lekezetekben, amelyeknek tagjai nagyobb részben
zsidókból lettek, *véneknek* hívták, minthogy a zsidó
zsinagógák élén a vének (zeqénim) állottak, azok
t. i., akik akár koruknál és tapasztaltságuknál
fogva, akár tudásukkal és példaadásukkal sulyo-
sabbak, öregebbek, tekintélyesebbek voltak mások-
nál. Ezeket a véneket az újszövetségi szentírás ere-
deli nyelvén, tehát görögül *preszbyteroszoknak*
nevezték; innen van a magyarhasználatban megho-
nosodott *presbiter* név. Hívták ezeket a gyülekezeti
előjárókat *felügyelőkné, vigyázóknak* is azokon
a helyeken, ahol a gyülekezet többségét pogányok-
ból lett atyafiak alkották. A felügyelő, vigyázó szó
görögül így van: *episzkoposz*, ebből a szóból lett a
magyar *püspök* szó.

Igen sok példát lehetne felhozni az újszövetség
könyveiből és az őskeresztyén irodalomból annak

bizonyítására, hogy a keresztyén egyház első év-
tizedeiben az episzkoposz és preszbyterosz egy és
ugyanazon fogalmat és tartalmat jelentette s
ugyanazt az embert hívhatták mind a két néven.
Ennek a tárgyalásába azonban ezúttal nem megyek
bele, mert hiszen hiába bizonyítanám be napnál
világosabban, hogy az ősegyházban a püspök és
presbiter ugyanaz: nyilvánvaló dolog, hogy ebből
a mi mai egyházkormányzati rendszerünkre a je-
lenben semmiféle következtetést vonni nem lehet;
ha pedig nem lehet, akkor a még oly tudományos
és okszerű fejtegetésnek sem lenne gyakorlati
haszna. A meddő munkát pedig kerülnünk kell,
amikor építeni akarunk.

Melőzve tehát az ősegyházszervezet taglálá-
sát, csak arra szorítkozom, ami a kijelölt tárgyam:
Milyenek voltak az újszövetség idejében, azaz a
keresztyénség első évtizedeiben a presbíterek?

Mindenekelőtt azt mondhatom, hogy az őske-
resztyén presbíterek *feddhetetlenek* (1Tim 3₂, Tit
1₆) voltak, olyanok, akik egész valójukban, mind
lelkükben, mind testükben feddhetetlenül őriztet-
nek meg a mi Urunk Jézus Krisztus eljövete-
lére (1Thes 5₂₃), akiket sem az egyházban levők
részéről, sem a gyülekezet körén kívül valóktól (1
Tim 3₇) nem érhet semmi indokolt gáncs, gyanú,
aki úgy az egyéni, családi, mint a gyülekezeti és
polgári életben úgy forgolódik, mint aki Istennek
sáfára (Tit 1₇). Ami pedig a sáfároknak megkíván-
tatik, az, hogy hívnek találtassék (1Kor 4₂), hűnek
az Isten és az emberek iránt való köteleességek tel-
jesítésében, hűnek a maga lelkiismerete és az örök
Bíró ítélete előtt.

Amik aztán az újszövetségben a feddhetellen-
ség mellett a presbiter jellemének és tulajdonsá-
gának kellei között említve vannak és amik az
őskeresztyén presbiterekben meg is voltak: mind
a feddhetetlenség egy-egy oldalának erősebben
való hangoztatása. Így: az őskeresztyén presbiter
nem akaratos (Tit 1₇), nem olyan, aki tetszeleg a
maga ügyvélt okosságában, mások megfontolt be-
szédére nem hallgat, sőt, ha nézetének káros vol-
tát belátná is, akkor is makacsul kitart mellette.
a presbiter *nem haragos* (Tit 1₇), nemcsak azért,
mert a harag rossz tanácsadó, hanem azért is, mert
a Mester szavát megértette: Aki haragszik az ő
atyafiára ok nélkül, méltó az ítéletre (Mt 5₂₂): és
ha szinte emberi gyarlóságból nem tud uralkodni
felgerjedő bosszús indulatján eszébe veszi, amit az
apostol mond: Am haragudjatok, de ne vétkezzé-

tek : a nap le ne menjen a ti haragotokon (Ef 4₂₆) ; azaz, békej meg a te atyáddiával, amíg az élet útjal együtt járod vele, mert nem tudhatod, mikor jó ei az az ora, amikor már nem lesz ideje a megnekiesnek. A presbiter tehát *magaurteib* (1it 1₃), aki teken tartja indulatait nem az Istenből való félelem vasvesszőjevel, hanem sokkal inkább a szeretet arany zabolájával, hogy használjon magának és másoknak. *Igaz* a presbiter (1it 1₃), nem úgy, mintha hibatlan volna és makulátlan Isten előtt, mert ilyen értelemben csak egy az igaz, az Atya, és akit Ő elbocsátott, az Úr Jézus Krisztus : hanem igaz a presbiter úgy, mint aki jár az Isten lörvényében és arra gondol mind éjjel-nappal, aki hitből él (Róm 1₁₇), mert hiszi és vallja, hogy Krisztus szenvedett a bünökért, mint igaz a nem igazakért, hogy minket Istenhez vezéreljen (1Pét 3₁₈), és így bizva bizik, hogy Isten megbocsátja bününket és megtisztít minden hamisságtól (1Ján 1₉), hogy így megigazulván, igazak legyünk Isten előtt. Az ekkent igaz presbiter *tiszta* (1it 1₃), lélekben, testben mocsoktalan, akit Krisztus vére megtisztított minden szennytől és aki megszentelt lelkével távoltartja magát mindentől, ami rút, ami sötétség, ami bün, ami halál.

A feddhetetlen, nem akaratos, nem haragos, magatűrő, igaz és tiszta őskeresztyén presbitert azonban nem szabad úgy képzelni, mintha az egekre fordított szemekkel járt volna és a földiekre nem is tekintett volna. Sőt ellenkezőleg, nemcsak maga érezte úgy, de az apostolok intelme után gyülekezete iránt való kötelessége is volt, a mindennapi életben is részt venni, úgy azonban, hogy mindenekben mindeneknek példa legyen. Epen ezért az őskeresztyén presbiter a *jónak kedvelője* (Tit 1₃), öröme van neki mindenki és minden, ami jó, mert mindazt az örök jó forrásától, a mennyei Atyától származónak hiszi és vallja. Mint jó embereket, befogadja az utasokat : *vendégszerető* (Tit 1₃, 1Tim 3₂), különösen szívesen látja azokat, akik atyafiak az Úrban (3Ján 5-8). Ezeknek kész szívvel ad földi javaiból, úgy gondolkozván, hogy ha közösek a dragább, az értékesebb kincsek : a mennyecik, mennyivel inkább kell részletelni a rászorulókat a földi javakban, amelyek múlok és ideigvalók (Didaché 4.). Megemlékeztek az intelmről, hogy a vendégszeretet által némelyek tudtokon kívül angyalokat vendégelték meg (Zsid 13₂), és tudták, hogy ha megsegítik az éhezőt, szomjúhozót és jövevényt, ezt a jótéteményt Krisztus ömaga iránt tanúsított jócselekedetnek veszi (Mt 25₃₅₋₄₀).

A vendégszeretet, a szíves látás nem jogosít fel senkit, így az őskeresztyén presbitert sem jogosította fel arra, hogy a mértékletesség határát átlépje ; sőt mint a lelki élet berendezésénél, úgy a testi életmódban is az őskeresztyén presbiter *mértékletes* (1Tim 3₂, Tit 1₃), mert túlzásokba nem ragadtatja magát, a kellő határok között marad. Így a presbiter *józan*, tudván azt, hogy csakis testi és lelki erejének épségével képes ellenállni a gonoszoknak, a bünnek. Hallja, amit az apostol mond : Józanok legyetek, vigyázzatok ; mert a ti ellenségeitek, az ördög, mint ordító oroszlán, szertejár, keresvén, kit elnyeljen (1 Pt 5₃). Szükséges-e mondanom ezek után, hogy az őskeresztyén presbiter *nem borozó* (1Tim 3₃), *nem részeges* (Tit 1₃), *versengéstől ment* (1Tim 3₃), *nem verekedő* (Tit 1₇),

hanem *illedelmes* (1Tim 3₂), aki mindig tudja, hol miképen kell viselkednie ? A világ szeretete tiltott útakra nem viszi, hogy vagyonát helytelen módon növelje : *nem rút nyereszkedő* a presbiter (1Tim 3₃, Tit 1₇, 1P 5₂), akinek a földi haszonkeresés volna a fejében, sem *nem pénzsóvárgó* (1Tim 3₃), mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme, mely után sóvárogva némelyek, eltévelyedtek a hittől és magokat átalszegeztek sok fájdalommal (1Tim 6₁₀).

Nagyon természetes, hogy az ilyen jellemű férfiú a családjában is úgy él, mint aki peida a gyülekezeti előtt. Az őskeresztyén presbiter, az apostol tejjegyzése szerint, *egy feleségű férfiú* (1Tim 3₂, Tit 1₆), azaz, akit Isten törvénye szerint magának kívánasztott, azt a not, mint tulajdonmagát, szereti és hozza mindavégig hű marad. Akiket az Úr, mint szep oiajvesszőket (Zsolt 128₃), neki ad, a földi élet leguragabb kincseit : a gyermekeket, nemcsak testöknek állapotában nevelni lei, hanem lelki szükségleteikről is kellőképen gondoskodik. *Gyermekeit engedelmességben tartja, minden teljességgel* (1Tim 3₄), Jézus Krisztus érdemével megteljesedett lelke teljes súlyával és tekintélyével irányt szab gyermekei lelki fejlődésének elannyira, hogy *hivő, nem kicsapongással vádolt, avagy engedetlen gyermekei vannak* (Tit 1₆), akik szüle tisztelő, istenféltő, munkás, szorgalmas családtagok. Ilyen módon csakis olyat választottak meg presbiternek, akiről megbizonyosodott, hogy *a maga házat jól igazgatja* (1Tim 3₄), *mert ha valaki az ő tulajdon házat nem tudja igazgatni, mimódon visel gondot az Isten egyházára?* (1Tim 3₅). Egészen világos, hogy aki oithon nem tud rendet tartani, attól nem várható a gyülekezet rendben tartása sem.

Aki azonban egyéni és családi életében mindenképen feddhetetlennek találtatott, arra megnyugvással ra merték bízni a gyülekezet vezetésével járó nem könnyű gondoskodást és felelősséget is. Mert nem könnyű ám az Isten előtt való felelősséggel dolgozni és vigyázni, tanítani és bizonyágot tenni. *Igaz beszéd az, hogy aki ezt a tisztelet kívánja, jó dolgot kíván* (1Tim 3₁), nemes munkára vágyik, de mégis csak meg kellett gondolnia a presbiternek már az első keresztyének között is, pedig azok szentek (Róm 1₇, 16₁₅, 1Kor 1₂, Ef 1₁, Fil 1₁, Kol 1₁, Kol 13₂₄), az Istennek szolgálói (1P 2₁₀, Róm 6₂₂), atyafiak (Gal 1₂, Ef 6₂₃, Fil 1₁₄, Kol 1₂) voltak, hogy vajjon csakugyan elég erős-e a lélek arra, hogy a vezetésben megálljon ? Ezért szól az apostoli intés : Aki azt hiszi, hogy áll, meglássa, hogy ei ne essék (1Kor 10₁₂).

Az őskeresztyén presbitereknek kötelességök volt *legeltetni az Istennek közöttök levő nyáját* (1P 5₂), tehát a gyülekezeteknek és gyülekezeti tagoknak lelki szükségleteit meglátni, kétségeiket felismerni, bajukat, nyomorúságukat számon tartani és mindezekben nekik segítségökre, gyámolításukra lenni. Amiképen a nyájnak mindennemű szükségletéről a pásztornak kell gondoskodni, épenúgy az őskeresztyén presbitereknek *az Isten nyájáról kellett gondot viselni* (1P 5₂). Nemcsak az egészséges tagokról, hanem a betegekről is. *Ha beteg lett valamelyik gyülekezeti tag, magához hívja a gyülekezet véneit és lelki erősítésére imádkoznak felette, testi kínjainak enyhítésére megkenik olajjal*

az Úrnak nevében (Jak 5₄), azaz szolgálatra kész szeretettel. Ez a szép, lelki munkakör eleinte minden presbiterre nézve kitüntetés lehetett, olyan lelki felmagasztosultság, amelyben úgy érezte, hogy senki sem veszi magának e tisztséget, hanem akit Isten elhív (Zsid 5₄); ám később — mert gyarló az emberi természet — megeshetett, hogy a buzgóság meghanyatlott, a tisztesség terhe nehéznek, az igazsúlyosnak érzett és nem szívesen hordozta azt egyik-másik ember, vagy ha hordozta, arra gondolt, hogy van-e neki belőle e világra vonatkozólag haszna? Már pedig a lélek munkáját az a munka öli meg, amelyet nem szívesen végeznek, vagy amelyet azért cselekesznek, hogy a lélek szárnyát a haszon vashilincseivel a földhöz láncolják. Ezért hangzik Péter apostoltól az őskeresztvén presbiterekhez, de általában minden idők presbitereihez az intelem: *ne kényszerűségből, hanem örömmel, sem nem rít nuerészkedésből, hanem jó indulattal viseljétek gondot az Isten nváijára (1P 5.)*.

A hű gondviseléshez, természetesen, hozzá tartozott a gyülekezet tagjainak az evangéliom igaz tudománvával, az ige élő vizével való táplálása. Korántsem lenne teljes ugvanis az őskeresztvén presbiterokról rajzolt eme szerény vázlat, ha elhallgatnám azt, hogy mivel a presbiterek voltak a gyülekezetnek legfőbb, illetőleg egvedüli választott vezetői: az ő feladatuk volt az ige hirdetése is. Ezért minden presbiter a tudomány szerint való igaz beszédhez tartja magát, hogy inthessen az eadszcsaes tudománnyal és meaquözhesse az ellenkezőket (Tit 1.). Minden presbiternek rendelkezni kellett tehát a hitre és a lelki életre nézve annyi tudással és tapasztalattal, olyan készséggel és elszántsággal, hogy a tanácsért hozzá forduló gyülekezeti tagokat ne bocsássák el lélekben éhezve, szomjúhozva, bizonytalanságban. És ha szinte nyilvánvaló is, — bár adataink nincsenek rá — hogy nem minden presbiter volt egyformán a tanításra alkalmas (1Tim 3.), mindamellott világos, hogy lelke gazdagságából mindegyik tudott adni kész szívvel a hitben erőteleneknek. Viszont, főképen akik a beszédben és tanításban fáradoztak, azokat kettős tisztességre méltatták (1 Tim 5₁₇), mint jól forgolódó presbitereket.

A jól forgolódó presbitereknek nemcsak gondot kellett viselni a hívekre életökkel, példájokkal és ige hirdetéssel tanítván őket, hanem — ami ezeknél nem kisebb gond volt — vigvázni is kellett a nváira. A presbitereket a Szentlélek viquázókká tette (ACs 20₂). Elrestülésről, ellanyhulásról, tétlenségről, aluvásról szó sem lehet, ébernek kell lenni, mert nem lehet tudni, mikor jönnek el a gonosz farkasok, akik nem kedveznek a nváinak (ACs 20₃). Sőt magok közül a presbiterek közül is támadnak férfiak, akik fonák dolaoakat beszélnek, hogy a tanítvánvokat maok után vonják (ACs 20₄). Nehéz munka volt hát és óriási felelősséggel járt a vigvázás: szüntelen imádkozás, folytonos éberség, szakadatlan tevékenység. Az ellankadás, megfáradás ott állkodott lénten-nvomon a leghívebb presbiter sarkában is. E kísértés ellen erősítés és buzdítás képen, mintegy példát állítván oda magát, esdve inti Pál apostol a presbitereket: Vigvázatok, megemlékezvén arról, hogy én három eszten-deig éjjel és napnal meg nem szüntem könnyhul-latással inteni mindenkit (ACs 20₃).

Ha ezek után azt mondom, hogy a hithű, igaz presbitereknek nagy volt a tekintélyük az egyházuk körében, bizonyára nem mondtam olyat, ami meglepetésként hat. A gyülekezet tagjai, akiket a lélek vágya vitt az Isten anyaszentegyházába s akik imádkozással, könyörgéssel választották meg előjáróikat, egészen természetesen megbecsülték és szerették presbiterüket (1Thes 5₁₂₋₁₃). Engedelmeskedtek és szót fogadtak nekik, tudván, hogy azok vigváznak az ő lelkeikre, mint számadók (Zsid 13₁₇), sőt amikor az élet törvénye szerint a hű presbiterek elszóltattak ama boldogabb hazába, a gyülekezet tagjai akkor is hálával emlékeztek róluk, mint akik szólották nekik az Isten beszédét és figyelmeztetést az ő életök végére, követők hitőket (Zsid 13₁₇). Ez a minden tekintetben megnyilvánuló tisztelet kifejezésre jutott abban is, hogy az apostolok közül Péter (1P 5.) és János (2Ján, 3Ján₁) szívesen nevezték magukat presbitereknek, de a presbiter közbecsülését igazolja az is, hogy elejét veendő a gonoszok gáncoskodásának, a presbiterek felesleges zaklatásának, a presbiter ellen vádat csak két, vagy három tanúbizonvságra fogadtak el (1Tim 5₁₇), megmutatván ezzel azt is, hogy kicsinyes hoszú, mende-monda szóbeszéd, szólnak eresztett híresztelés nem juthat fel a kipróbált és hűnek bizonyult presbiter tekintélyéig.

Ilven nagy lévén a presbiterek tekintelve, nagy volt a kísértés is, amely őket megkörnyékezhette. Mivel ugvanis a gyülekezetnek az ügyeit ők vezették (ACs 11₂), elannvira, hogy amikor az ősegyház első nagy kérdése, a posánvoknak a keresztvének közösséébe való felvételi módja felmerült, a híres jeruzsálemi gyűlésen az apostolokkal együttültek és együtthathároztak a vének, a presbiterek is (ACs 15₆₋₇, 16₁): igen közel állottak a presbiterek ahhoz, hogy a sátán incselkedésére felfuvalkodjanak, az ördög kárhozatába essenek (1Tim 3₁), úgy tekintvén magukat, mint akik nem példaadó presbiteri, vénei és számadásra kötelezett vigvázói az Isten nváijának, hanem urai, parancsolói az egyháznak. Nem volt hát hiábavaló és ma sem időszerűtlen Péter apostol óvó figyelmeztetése: *Ne úgy leaeltessétek az Istennek köztetek levő nváit, hogy uralkodjatok a gyülekezeteken, hanem mint példakénei a nváinak és mikor megjelenik a Főnásztor, elneritek a dicsőséának hervadatlan koronáját (1P 5₃)*. Az őskeresztvén presbiterek mindig szem előtt tartották ezt az intelmet és a kiváltságot, az elsőséget mindig a szolgálathoz látták. Tisztioők viselésében, jellemök alapiában, Istenhez való vonatkozásukban és embertársaikhoz való viszonyukban szelidek (1Tim 3₁) voltak. Szelidek, nemcsak azért, mert a böles tanításából tudták, hogy a szelid beszéd megtöri a csontot (Péld 25₁) s az apostol is szelidséget kíván a gyülekezet minden tagjától (Ef 4₂), hanem főképen azért, mert megtanulták az ő Uroktól, Mesterüktől, hogy ő szelid és alázatos szívű és nyugalmas találtak az ő lelkeiknek (Mt 11₂₉), amely lélek csak Krisztushan és Krisztus által volt képes elhordozni könnyen és gyönvörűséggel azt a feladatot és felelősséget, tisztességet s méltóságot, amit a presbiteriség jelentett.

Valóban, — Melyen Tisztelt Konferencia, olyan szép és magasztos a presbiter egyénisége és hivatása a keresztvéység első évtizedeiben, hogy, ha

nem olvasnók magából a szentírásból, hogy voltak, akik gyülekezetük élén híven állottak és akik a presbiterség munkájában hűséggel forgolódtak: azt gondolhatnók, hogy ez a presbiteri tiszt olyan fenséges, hogy azt sohasem töltötte be senki. Am a tény az, az írás bizonyítja, hogy voltak presbiterek Listrában, Ikoniumban, Antiochiában (ACs 14₂₃), Efézusban (ACs 20₁₇, 1Tim 1₃ 5₁₇) és Filippiben (Fil 1₁), nemkülönben Krétában (Tit 1₅); sőt névszerint is ismerünk olyanokat, akik, ha nincsenek is presbiter névvel nevezve, de gyülekezeteikben mindenesetre a vének munkáját végezték: ilyenek Kolossében Epafrás (Kol 1₇ 4₁₂) és Filemon (Fil 1₁), Korinthusban Gaius (Róm 16₂₃) és az a másik Gaius, akihez János apostol írta a harmadik levelét.

Aldott ezeknek a neve, valamint azoké is, akiket nem ismerjük ugyan, de akiknek neve fel van írva az örökkévalóság könyvében. Aldott lesz a mi nevünk is, ha Isten segédelmével hozzájuk hasonlók lenni igyekezünk.

Dr. Erdős Károly.

Törvényes intézkedések

a lelkészek továbbképzési kötelezettségére vonatkozóan.

— Históriai adalékok. —

Lapunk f. évi 4—5. számaiban Huët püspök parasztja cím alatt közölt iránycikkemben röviden érintem, hogy református egyházunk eleitől kezdve nagy súlyt helyezett lelkészeink tudományos képzettségére s tovább mélyítésére, amely célból zsinati végzése s kánonszerű vizitációk irányították s ellenőrizték a lelkészek e nemű munkáját. Ez állításom igazolására s bővebb kifejtéséül az alábbiakban adni kívánom azokat a törvényes intézkedéseket, melyeket egyházunk ebben a vonatkozásban tett, idézek néhány adatot az esperesi s püspöki egyházlátogatások jegyzőkönyveiből s végül a titán-tuli református egyházkerület idevonatkozó határozatait ismertetem. Nem törekszem teljességre, mert sokat kellene ismételnem, csak kulturtörténeti adalékokkal óhajtom megvilágítani egyházunk álláspontját a lelkészek képzettségét illetően.

Magyar reformátoraink sokoldalú, főként teológiai képzettségéről eléggé tanuskodnak azon korbeli irodalmi emlékeink, tudományszomjaról a külföldi egyetemek évkönyvei, ahova nemcsak iskolai tanulmányaik befejezése, hanem későbbi korban is továbbképzés céljából azóta utól nem ért számmal igyekeztek. Szilády jegyzi meg Tövisiről, hogy ő is más reformátorainkhoz hasonlóan, amint egyszer az alapítás munkáján túl volt, azonnal sietett Wittenbergbe, hogy tudományát gyarapítsa,¹ miért is semmit sem tartottak károsabbnak magára a reformáció ügyére, mint a képzetlen papot. Ozorai már 1535-ben kikél ezek ellen, mikor így ír: „Tudom, hogy egyházi emberek ezzel palástolják az ü tudatlanságokat, hogy azt mongyák, nem lehetünk mindnyájan bacclariusok (így). Bizony ez nem igaz, mert tanulhatnának annyera, ah mennyére elég volna; maga vagy on inniok ah korcsomán... Ha tehát tudat-

lan ah pap, hagyjon békét ah papságnak“.¹ Annál jobban megbecsülték a tudós papokat. Decsi István szatmári lelkésznek tanuló asztalt s könyves thékákat csináltat a város 1599-ben.² Bósvai István fehérgyarmati lelkészt a környéken vizitáló egri püspök maga elé rendelvén, tudományosságáért különösen megdicsérte. (U. 467. l.) „Sokat kell azért olvasni, különösen elmélkedni, írni, sok drága árrú könyveket a végre szerezní sat., hogy valaki az ő Szent Hiva'alának illendőképven meg felelhessen“, adja meg a magyarázatot s indokot tudós professzor Hatvani,³ a kérdés lényegét illetően. A tudományt a kegyesség, vagy kegyeskedés mellett lenéző, vagy legalább messze távoli sorba utasító felfogás ellenében legyen elég a magyar pietistákr. (Bél Mátyás, Báány György, Sartorius Szabó, Miketz) s az ő igen jelenős irodalmi működésükre mutatnom.⁴

De lássuk I. azokat a tételes intézkedéseket, melyeket a magyarországi zsinatok tárgyunkra vonatkozóan hoztak.

1555. Erdői második zsinat I. cikk: A lelki pásztorok... a szent írást forgassák kezekben éjjelnappal... s legyenek a tanulásban... szorgalmatosak és a teljes szent írás mindkét részét... tanulják meg jól.⁵

XX. c. A lelkipásztorok... képeztesse nek ki. (U. o. 42. l.)

1562. Debreceni hitvallás. A püspök kötelességei: 1-ső a tanulás... az olvasásra, intésre és tudományos műveltségre kellő gond fordítás... hogy bírjanak az igaz beszéd módjával s tudják igazán hasogatni az Isten ígését (U. o. 181. l.). 15-ik, hogy engedjék magokat hallgatóik által tudományok... felől megvizsgáltatni. (U. o. 185. l.)

Az egyházlátogatás alkalmával meg kell kérdezni a hallgatókat a lelkesz tudománya... felől. (U. o. 263.)

1567. Debreceni zsinat. A nagyobb cikkek bevezetésében: ... Hej, sokan a pásztorok közül, ép úgy, mint az Antikrisztus országában is, megvetve, fel sem véve a mennyei fegyelmet s rendtartást, tunya heverésben, gyönyörök közt élnek, nem vizsgálják az írásokat, nem figyelmesek az olvasásban és tanításban, azaz nem olvassak a bibliát és nem is tanulnak. Nem képesek legyőzni a szakadásokat az igaz tudomány által. ... Mi nem szégyenlünk mindig tanulni, mert mi kiskorúságunkat, melynek szüksége van a napontái öregbedésre, elismerjük. (U. o. 562. l.)

XXX. cikk. ... Azokat a ... lelkipásztorokat pedig, akik nem tanulnak és nem tanítanak, a szolgálattól eltávolítandóknak ítéljük. (U. o. 581. l.)

XXXIX. cikk: A henyekeket..., akik az olvasással, tudománnyal nem gondolnak; a semmit nem

¹ De Christo et eius Ecclesia. Krakko 1585.

² Kiss K. A szatmár egyhalmegye tört. 752. l.

³ Az úri szent vacsorára megtanító Könyvetske. Basilea 1760. 31. l.

⁴ L. bővebben Payr. Magyar Pietisták. Egyh. történet. Monográfiák. I. k. 142—165. s. Pokoly. A protestantizmus hatása. VI. fejezet.

⁵ Kiss Áron. A XVI. századi... zsinatok. 34.

tanulókat... a lelkészi szolgálattól eltávolítandóknak ítéljük. (U. o. 582. l.)

XLI. cikk. ... akik tanulnak és tanítanak, tartások becsben azokat.

XLII. cikk. A lelkipásztorok mennyei fegyverekkel legyenek felzerelve (szent bibliával és a megpróbált tudósok magyarázataival), ... mert az örökös poszti lázás és kurtívány mormolás és ismétlés mintegy földhöz ragadottakká teszi a henye és tudatlan lelkipásztorokat. (U. o. 583. l.)

LXV. cikk. Az egyházi meglátogatása ... szükséges ... , hogy a lelkipásztoroknak ... tudományok tisztasága ... megvizsgáltassék. Mert az írás megkívánja a lelkipásztoroktól, legyen hogy tiszta tudományuk, figyelmezzenek a tanításra, tanuljanak, ... szorgalmasan olvassák a bibliát ... (U. o. 601. l.)

1576. *Hercegszöllősi kánonok 18.* A tunya és hívokodó Praedikátort, akki csak vassárnap veszőn könyvet kezében, az töb napokon penig vagy részegeskedik, vagy szélel kurritol, ha etzer-kétszer megintetvén jobbá nem leszen, tisztitől megfosztok. (U. o. 680. l.)¹

1587. *Csepregi zsinat X.* A szentírásból naponként olvassanak egy vagy két részt, tanulják meg azt, kiváltképen a Pál leveleit. XVIII. A tudományos oktatásokat az iskolában el nem kell hanyagolni. (U. o. 696. l.)

1593. *Keresztúri zsinat.* ... Gondolják meg e mieink, hogy ők a külföldön tanulás és nem költekezés vagy hasuk végett élnek. (U. o. 707. l.)²

1595. *Felső magyarországi cikkek VI.* ... emlékezzenek meg a lelkipásztorok, hogy ők nem tunya heverésre, sem nem külső gazdálkodásra. hanem az Úr gabonájába hívattattak, a melyben olvasással, tanulással ... kell foglalkozniok. Különben a nem tanulók és ... elő nem haladók, mint haszontalan béres szolgálók fognak elüzetni. Jer. 48. 10. (U. o. 711. l.)

XVI. sz. végéről. *Borsod—Gömör—Kishonti cikkek V.* ... a szénior legyen példány a többiek előtt a tudományban ... (U. o. 724. l.)

1603. *Murányi zsinat.* Cap. II. 2. A könyörgések után könyvek olvasására adja magát, legyen bibliája ... katekhizmus ... s más kipróbált auctora.³

1606. *Ruber-féle kánonok 2.* Az egyházi szolgálók ... bibliát és más bibliára tartozó könyveket szerezzenek maguknak ... 3. ... A hanyagokat a Séniorok a synodustartás idejéig mozdítsák el.⁴ III. Canon. Az Praedicatorok, Papok, Pásztorok, Tanító emberek, az Egyházbéli szolgálók vigyázzanak ... a Szentírásnak olvasására ... , és abban fáradjanak, hogy az ő tanúságuk mindeneknél hasznos, gyümölcsös, foganatos és nyilvánvaló legyen.⁵

¹ L. Mokos A hercegszöllősi kánonok B lapját is. Ezt a tételt csaknem sz szerint átvette a köveskúti zsinat (1612) XXIV. Artikulusa. L. Mokos id. m. 209. l.

² Az akadémikusok tanulásra szorítása iránt a tiszántúli egyházkerület is több szigorú határozatot hoz. L. ott.

³ M. Prot. Egyháztörténeti Adattár. VII. k. 108. l.

⁴ Révész. Figyelmező. 1872. 3. l.

⁵ P. Bod. Hist. Eccl. II. 382.

1620. *Várad. Appendix. XX.* ... a lelkészeket a vizitátorok szorgalmasan vizsgálják meg és ha a szent hivatalukhoz szükséges könyveik nincsenek, de van rókatorkos mentéjük, ezeket a széniorok adják el s azok árán szent bibliát s más szükséges könyveket vegyenek, vagy az ilyen papokat hivataluktól függesszék fel.¹

1629. *Vámosújfalui Partialis.* Nagyodi Istvánnak meghagyatott, hogy az ordinációig a Catechismus Palatinatus ad unguem megtanulja és addig meg ne házasuljon.²

1642. *Komjáti kánonok III. Classis, XV. Canon.* A Prédikátorok tisztekről és nagy szorgalmatosságokról. ... A tudatlanság minden tévelygések anyja, főképen az Isten papjaiban el távoztassék, kik tanító tiszteket vettek fel az Isten népe között: ... annakokáért a nem tanulókat és a szent Írásban nem épülőket, ... mint haszontalan béreseket megvetendőkké és az Ekklesiákból kiküldendőkké és tisztektől megfosztandóknak ítéljük.³

164. *Geleji Katona kánonok. IV. c.* Minthogy a lelkészek tanítói és vezetői a népnek, szükség, hogy azok, ha nem is teljes, legalább középszerű tudományossággal és képzettséggel bírjanak, kiváltképpen pedig a Szentírásban és a hit alaptanitéleiben kellőleg jártasok és gyakorlottak legyenek: hogy az igaz tudománynak rövid rajzát vagy határozott alakzatát teljesen ismerjék és bírják s az igazság igéjét helyesen fejtegetni s következőleg tanítani is képesek legyenek.

VI. c. ... mindazoknak, kik az egyházi szolgálatra felvétettek, komolyan meg kell hagyni, hogy a szent bibliát, liturgiát és a tudósabb s nevezetesebb hittudósok ó- és újtestamentomra írt magyarázatait magoknak megszerezzék, azokat szorgalmasan olvassák és tanulmányozzák, hogy azokból naponta jobban-jobban épüljenek és a szószéki beszédek saját erejükből írásához hozzászokjanak. Azok pedig, kik a szükséges könyvekkel nem bírnak és tanulni éppen nem akarnak, egy vagy két megintés után mindaddig eltiltatják, míg elegendő könyvtárt nem szereznek és a hittanban nagyobb előmenetelt nem tesznek.

LXXXVIII. c. Az esperesek ... tisztök az, hogy ... az egyházakat ... évenként meglátogassák és főleg a lelkészek tudománya és szorgalma felől eskü vagy legalább Istennek tartozó lelkiismeretes nyilatkozatuk útján hallgatóik között igen nagy gonddal vizsgálódjanak. Hogy t. i. vajjon mind magok szorgalmasan tanulnak, mind másokat is épületesen tanítanak-e?⁴

Kiss Ferenc.

(Vége következik.)

¹ Lampe—Ember. Hist. Eccl. p. 275—6.

² Tört. Tár. 1909. 201. l.

³ Canones Eccl. in V. Classes distributi. Pestini, 1805. Magyar szöveg 53., latin 61. l.

⁴ Geleji K. I. Egyházi Kánonai. Kiss Áron fordítása. Kecskemét, 1875. 2—3., 51. l.

Közélet

Végzetes paragrafus.

E. T. V. c. Hatodik fejezet. 140. §.

Könnyű lesz felütni egyházi törvénykönyvünket s megtalálni benne a cím alá oda szedelt paragrafust. Ez ugyanis azt mondja, hogy ha a véttség alapját képező cselekmény vagy mulasztás elkövetésétől a panasz beadásáig, vagy a fegyelmi eljárásnak hivatalból való megindításáig három (mond három!) év eltelt, beáll az elévülés. Persze, nem tudhatom, ki lehetett a kodifikátor. Az-e, aki az egyházközösségben az erényt azzal akarta ápolni, hogy a három évnél korábban bűnözők feje fölé védőbástyát kívánt vonni; vagy talán az, aki a bűnözők ellen fel-feltámadható kifakadásokat, perlekedéseket óhajtott volna évek leteltével lehetetlenné tenni és így ápolni a szent békességet az egyházközösségekben; vagy talán az, aki saját lehető gyarlóságára gondolva, biztosítani akarta volna saját bőrének a megmentését: ezt én eldönteni nem tudom. Nem is kívánom. De hogy végzetes, az egyházi közélet békés, erkölcsös nivón való fentartása ellen végzetes hibát követett el: ezt hiszem és vallom. Mert nosza ti bűnöző egyházi tisztviselők, alkalmazottak, lelkészek, tanítók, kántorok, pénztárnokok, sőt magok ti tisztességesek, ha valaha megtántorodnátok, sőt el is esnétek: se baj! Csak azon legyetek, hogy három évig, mindössze csak három évig, a bűnözők ki ne tudódják, közhírré ne legyen és ellenetek fegyelmi eljárást ne indítsanak: átléphetitek a tíz parancsolatnak valamennyi rendelkezését: bátran tehetitek, titeket az egyházi törvény 3 év múlva már nem vonhat kérdőre. Három év rehabilitál benneteket, járhattok felemelt fővel, ha ugyan a polgári törvény reátok nem teszi valahogyan a kezét.

De mert az erdőnek szeme van s a mezőnek füle: ha három év elteltével is, de csak kiderülhet a turpisság. Egész gyülekezet botránkozhatik meg a bűnöző egyházi tisztviselő cseleketében. Egész gyülekezet fordul el attól a doktortól, aki maga vizet predikál, de aztán ő csak bort iszik, aki hirdeti, hogy hogyan fénylik az egyházi tisztviselők világossága, elkezdve a harangozón, folytatva a presbiteren, befejezve a lekipásztoron s így tovább. Az ő példája dögleletes példa lesz s kibeszéhetetlen, felsorolhatatlan kárt és nagy romlást von maga után, úgy a megbotránkozókénál, mint a bűnrehajlókénál.

A polgári törvények ismerik ugyan ezt a szót, hogy elévülés, de nem ilyen vonatkozásban. A polgári törvények szerint ami egyszer fegyelmi véttség: az ugyan el nem évül. Milyen irigylésre méltó helyzetök lenne az egyházi törvény értelmében a lőkötőknek, ha három év elteltével az idő lemosná róluk az elkövetett bűnnek szennyét. Igaz ugyan, hogy vannak bűnök egyházi felfogás szerint, amelyeket a polgári törvény nem okvetlenül üldöz. Nem tart büntetendő cselekménynek. De ez az ő dolga. Az egyházi törvény Istennek a törvénye. Ennek akar sokszor gyenge másolata lenni a polgári törvényt is, de azért az isteni törvényt nem érheti

utól, épen azért az egyházi törvénynek a polgári törvénytől elmaradnia sohasem szabad. Jogtudósok, amikor szóvá tettem előttök ezt a lehetetlen paragrafust, elszörnyűködtek belé s míg fel nem mutattam nekik egyházi törvényeink 1899. évi kiadásában a 149. oldalon olvasható szöveget: nem adtak hitelt állításomnak. Egyházkormányzóink lássák meg ezt a súlyos fogyatkozást törvényhozássunkban. Töröljék ki azt mielőbb onnan s fejezzék ki, hogy a fegyelmi véttség soha el nem évül, s a szövegezés olyan legyen, hogy az visszaható erővel bírjon az 50 évvel azelőtt elkövetett bűnre is. Hogy aztán elmondhassuk Ézsaiás prófétával (47:8-11.): te kedvére tartott, ki ülsz nagy bátorsággal, a te gonoszságodban bízál és azt mondtad: senki sem lát engem, ez okért jó reád a veszedelem.

—ó—á—

Ezt a cikket szerzőjére tekintettel közöltük, egyszersmind annak megmutatására is, hogy az aggodalmaknak és töprengéseknek, még ha keilő alappal nem bírnak is, helyet adunk a dolog tisztázása végett. Jövő számunkban fog megjelenni a válasz e cikkekre, addig minden k. Olvasónk gondolkodhatik rajta, hogy hol van ennek a cikknek az Akhilles sarka, amelyen az egész megdő. Szerk.

Halottaink

Varga Károly halmi lekipásztortársunk február hó 19-ik napján elhunyt 61 éves korában. Harmincnégy évig szolgálta híven az Urat a halmi gyülekezetben s a kis város társadalmi életének egyik legagilisabb, legkedveltebb munkása volt. Halálát özvegye és nyolc árvája gyászolja. Temetésén az egész város közönsége faji és felekezeti különbség nélkül őszinte fájdalommal vett részt.

Özv. Fazekas Imréné Szokolay Ilona, érkeserői menekült lelkészné, az érmelléki egyházmegye egykori főjegyzőjének és tanácsbírájának özvegye, 64 éves korában Debrecenben február 12-én, hosszas szenvedés után, csendesesen elhunyt. A jó papné nemes feladatát betöltötte, az özvegy papné minden nélkülözését elszenvedte.

Roffi Borbély Géza, a tiszaroffi egyház 43 éven át főgondnoka, 85 éves korában február 15-én elhunyt. A boldogult a hevesnagykunsági egyházmegyében igen szép szolgálatokat teljesített s mint a régi nemesi világnak tipikus és tiszteletreméltó képviselője, áldás volt szép számú családja és hozzá szeretettel ragaszkodó református hittestvérei számára.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfelek

Új doktorok. A szegedi egyház hitoktató lelkésze Varga Jenő, debreceni kollégiumunk jeles és buzgó fia, jogi, az egyház kántortanítója, Horváth József államtudományi doktorra avattatott. Tudunkkal az első magyar református kántor, aki doktor. Mindkettőjüket melegen köszöntjük tudományos méltóságuk elnyerése alkalmából.

Alapítványok az elszakított Tiszántúlon.

Máramarosszigeten özv. Szabo Aurélné, Jakabovits Erzsébet, férjének, az egyház volt főgondnokának emlékére, a szegények segélyezésére 100,000 leut hagyott, ugyancsak ő az egyháznak hagyta gazdag könyvtárát, aminek gondozására 20,000 leut hagyományozott. Ugyanot. Dr. Szilágyi Antal egyetemi m. tanár és testvérei, szüleinek Szilágyi János volt közjegyző és Szöllősy Maria emlékére 10,000 leu alapítványt tettek. Szöllősy Antal volt mszigeti főgondnok a helyi lelkeszi nyugdíj-, özvegy- és arvaalap a négy hold szőlőt és gyümölcsöst hagyott. Denes Lajos tablabíró presbiter emlékére özvegye 5000 leus alapítványt tett urvacsojai dor-szükséglet ledezésére. — *Gencsen* Gyenge Istvan 11 hold földet hagyott az egyháznak istenfelő iskolás gyermekek jutalmazására. — *Nagybunyan* az egyház tagjai volt lelkeszük, Soltész Elemer tabori püspök nevére 10,000 leus alapítványt tettek. Buzdító, világló példák.

A magyarországi református képzőintézetek tanárainak értekezlete Debrecenben. Folyó évi február 26-án nagyfontosságú, a magyar református egyházat alapjában mélyen érintő értekezletre jöttek össze Debrecenben a kollégium kistanács-termében a református tanító- és tanítónőképző-intézetek igazgatói, vallás- és énektanárai, hogy az öt osztiályúvá fejlődött képzőintézetek vallás-, egyházi ének- és zenetanítási tantervi javaslatát, vallástani és kántorképesítési vizsgálati szabályzatát elkészítsék. Az értekezletet dr. Veress István tanítóképzőintézeti igazgató, mint konventi szakelőadó, hívta össze a konventi elnökség beleegyezésével s ugyancsak ő vezette az egész értekezletet. Nagyobb vitára szolgáltatott okot a vallástanítás tanterve, amelybe egyesek a homilétikát is bele akarták vinni. Végre az a felfogás győzött, hogy didaktikai-, vallási nevelést kell inkább adni a leendő tanítóknak, mint theológiai. Az egyházi belmisz-szióban részt kell venni a református tanítóknak, de emellett nem szabad túlságosan elvonni őket eredeti hivatásuktól, a tanítói hivatástól. Foglalkozott az értekezlet az ifjúsági istentiszteletekkel, ifjúsági egyletekkel. Megalkotta az egyházi ének- és zene tantervi javaslatát úgy a fi-, mint a nőképzőben, még pedig oly irányban, hogy öt év alatt alkalma legyen a növendékeknek magukat a kántori teendőkre teljesen kiképezni. Eddig a tanítói körösi képzőintézeti igazgató terjesztette az értekez-javaslatára szerint a tanítói képesítő vizsgával egyidőben külön kántorképesítő vizsgálat teendő. A kántori képesítő, valamint a vallástanítói pótképesítő vizsgálat szabályzatát Váczy Ferenc nagy-körösi képzőintézeti igazgató terjesztette az értekezlet elé, amely azt csekély módosítással elfogadta. Az értekezlet egész nap tartott s hisszük, hogy a református egyház érdekében hasznos szolgálatot tett. Javaslatai az egyetemes tanügyi bizottság útján a konvent legközelebbi ülése elé kerülnek.

Budapest a budapest református egyház és a dunamelléki egyházkerület püspöki másodiklétszi állás szervezését határozta el és erre az állomásra Göde Lajos szekszárdi lelkipásztort hívta meg.

A brassói egyház február 10. és 11. napjain ün-nepelte fényes keretek között száz éves fennállását.

A tizsakanyári egyház a hívek önkéntes adako-zásából úrasztali terítőt és 2 harangot csináltatott, orgonáját és tornyának tetejét megjavíttatta a múlt év folyamán. A hívek adakozásához járult az Ame-rikában élő egyháztagok gyűjtésével összehozott 270 dollár. Örömmel és kész szívvel adunk hírt az élő és munkálkodó hit eme tényéről.

Soltész János konfirmációi katója a napok-ban jelenik meg *hetedik* kiadásban és március ha-vától kezdve kapható a „Méliusz” könyvkereske-désben. A világos, tömör nyelvezetű, egy ív terje-delem mellett a legszükségesebb vallásos ismereteket felölelő népszerű kató az olyan növendékeknel is igen jó eredménnyel használható, akik ármi okból hiányos elemi iskolai képzettséggel jutnak el a kon-firmációi előkészület korába. Árat le, közelebb tu-datjuk.

A tiszarádi egyház presbiteriuma január 17-én tartott gyűlésében lelkes és önértetes határozatban tette magáévá a debreceni egyháznak a Debreceni Protestáns Lap múlt évi 52. számában megjelent határozatát.

A hercegszöllősi kánonok eredeti példányát eddig a felsőbaranyai egyházmegyében levő szapor-cai gyülekezet őrizte s most a dunamelléki egyház-kerületnek ajánlotta fel, mely a budapesti theologia Ráday-könyvtárában helyezte el.

A Tanítók Lapjának legújabb számában Rá-thonyi Lajos és Perényi Rezső tollából két figye-lemreméltó cikk jelent meg, amelyek a Magyar-országai Tanítóegyesületek Országos Szövetségének ama határozatával foglalkoznak, mely szerint a taní-tói oklevél érettségi vizsgálat után három évi főiskolai végzettséghez köttessenek.

Újabb természettudományi világnézet. Írta Nyáry Béla református főgimnáziumi tanár. Debre-cen, 1923. 8°, 48 lap, ára 5400 K. Kapható a Méliusz könyvkereskedésben Debrecenben. A vé-kony, de tartalmas füzet a következő fejezetekben tárgyalja témáját: Tudomány és feltevés; Az ener-gia megmaradása és annak szerepe a világegye-temben; A tömegvonzás és a sugárnyomás; Az elektronelmélet; Az anyagátalakulás; Az anyag szer-kezete; Az élővilág. Mint ez a cím felsorolás mutatja, a szerző tájékoztatást nyújt ebben a mun-kában mindazoknak, akik középiskolai tanulmányai-kat készek kiegészíteni a természettudomány újabb eredményeivel avégre, hogy tisztán lássanak a ter-mészetben. Szerzőnek az a célja és ezt el is éri, hogy úgy adja elő tárgyát, hogy minden érettségit tett ember megértse a magyarázatot. A könyv épen ezért nagyon hasznos és tanulságos minden gon-dolkozni szerető és a tudománnyal lépést tartani igyekvő intelligens emberre nézve.

Csend cím alatt Györék József alsósegesdi (Somogy vm.) lelkipásztortársunk költeményeit óhajtja kiadni. A könyv előfizetési alapára 4 kor., ami megszorozandó a mai szorszószámmal 3500-zal. Akik névről, vagy személyesen is ismerik az egykori sárospataki, majd debreceni lantos diákot, bizo-nyára készséggel támogatni fogják e kötet megje-lenését előfizetésükkel.

Sürgetés. A hivatalos levelezések portóköltségének állami megtéríthetése céljából kért postahivatali igazolványok beküldésének határideje lejárt. A kiállításra vonatkozó tájékoztatás a Debreceni Protestáns Lapban elégséges mértékben megadatott. Ezeknek ellenére egyházkerületünk egyházainak fele részéből sem jött be még a kért igazolvány. Ezen a réven nemcsak több, mint 150 egyháznak a terhén marad rajta az évi postaköltség, hanem a többi különféle hivatali intézmények terhén is, amelyek pedig jogosan postamentességre tarthatnak számot. (Középiskolai, elemi iskolai igazgatóságok levelezései, esperesi hivatalok stb., stb.) Ki lesz a felelős ezekért a károsodásokért? Hogy a károsodás nagysága mérsékelhető legyen: az igazolvány beküldésének határidejét kénytelenek vagyunk f. évi márc. 31-ig meghosszabbítani, bár az a haladék már csak a korona értékcsökkenése következtében is nem csekély rövidséget okoz azoknak az egyházaknak, amelyeknek vezetői pontosak tudtak lenni az igazolvány beküldésében. Kérjük, hogy ezeket a tekinteteket méltóztassanak figyelemre méltatni a késedelmeskedőknek. Utasításunk van arra, hogy az igazolványt be nem küldőkről a nt. esperesi hivatalokhoz névszerinti kimutatást küldjünk. A kimutatást április 5-én postára fogjuk adni. Tisztelettel Debrecen, 1924 febr. 28. Az egyházkerületi pénztári hivatal.

Hivatalos Ertesítés

A tiszántúli református egyházker. püspökétől.

558—1924.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Minden egyházközséggel leendő közlés kérésével tudatom, hogy az egyetemes konvent 14—1923. sz. határozata szerint a parokhiális könyvtárjárulék az 1924. évre 50 kg. búzának 1924 február 1-én érvényben levő közepára alapján fizetendő.

Az egyetemes konvent elnöke az egyöntetűség biztosítása végett 479—1924. sz. alatt kelt intézvényében közli, hogy a budapesti tőzsdén a búza február 1-diki közepárának (161,416 K) megfelelőleg egy-egy egyházközség f. évi járuléka 50 kg. búza után kikerekítve 81,000 koronát tesz ki.

Atyafiságos szeretettel
Debrecen, 1924 február 22.

Révész,
püspök h.

Pályázat

a hajdúnánási református egyházban, halálozás folytán megüresedett VI. számú fitanítói állásra. Fizetés: törvényszerű. Kötelessége: Osztályvezetés az iskolaszék határozata szerint. „B” listások rendeltszerű előnyben. Kommunizmus alatti magatartás igazolandó. Határidő: április 1. Szeptember 1-én elfogalandó.

Kolozsvári Mihály,
református lelk., iskolaszéki elnök.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházker. könyvnyomda vállalata.

Debrecen sz. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület
„MÉLIUSZ”
könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
zenemű-, papír- és froszkereskedése
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26. SZ.

Értesítés a zsolttárok árváltozásáról!

1924. évi február hó a a zsolttárák a következők:

4° quartalak, nagybetűs zsolttár

papirkötésben K 17680
félvászon kötésben K 19110
egészvászon kötésben K 23710

8° oktáv alakú zsolttár

papirkötésben K 8400
félvászon kötésben K 9000
egészvászon kötésben K 11800

16° iskolai kiadású zsolttár

papirkötésben K 7680—
félvászon kötésben K 8520—
egészvászon kötésben K 10980—

32° legkisebb zsolttár

papirkötésben K 4630
félvászon kötésben K 5380
egészvászon kötésben K 6180

Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen árak csak most vannak érvényben és az esetben, ha az Országos Pénzügyi Tanács a földadó lerovására újabb és magasabb búza árat állapít meg, úgy az itt közölt árak is emelkedni fognak. Ajánljuk ezenkívül diszkötésű zsolttárainkat a következő minőségekben, alakban és árakon, valamint a következő könyveket:

I. kiadás, versbe szedve 16° alakú

vászon diszkötés, párnázott aranymetszéssel.
Alapára K 15—
valódi bőr, diszkötés, párnázott aranymetszéssel
Alapára K 30—

II. kiadás, prózába szedve 16° alakú

díszvászon, kehely és préseléssel.
Alapára K 8—
díszvászon, párnázott, vörösmetszés, tokban.
Alapára K 12—
díszbőr, párnázott, aranymetszés, tokban.
Alapára K 30—

32° alakú zsolttárok

Hajlítható díszvászon kötés. Alapár 8—
Párnázott díszvászon kötés,
valódi aranymetszéssel. " 12—
Celluloid-csontkötés, valódi
aranymetszéssel. " 20—
Valódi bőrkötés, párnázott,
valódi aranymetszéssel. " 25—
Uray Sándor: Tárgymutató
az új zsolttárhoz. " —20
Varga: Koralkönyv az új
zsolttárhoz. " Ara 8000—

Az alapárak, a Magyar Könyvkereskedők Egylete által hétről-hétre megállapított szorzószámmal szorzandók és az így előálló árakban szállítjuk ezen könyveket. Mai szorzó szám 600.

Minden lelkész és tanító úrnak szükséges!!

Igénybejelentési-lap

az 1921. évi 8400. M. K. számú rendelettel engedélyezett felemelt rendkívüli segélyre.

Ara K 600—